АКАДЕМІК О. С. МЕЛЬНИЧУК
1921–1997

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МОВОЗНАВСТВА ІМЕНІ О. О. ПОТЕБНІ
НАН УКРАЇНИ

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «АКАДЕМІК ОЛЕКСАНДР САВИЧ МЕЛЬНИЧУК І СУЧАСНЕ МОВОЗНАВСТВО (ІІ)»

25–26 травня 2021 року

Київ 2021

Голова організаційного комітету:

Богдан Ажнюк – директор Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, доктор філологічних наук, професор, президент Національної асоціації україністів

Члени організаційного комітету:

Олександр Тараненко – завідувач відділу загального мовознавства, Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, чл.-кор. НАН України, доктор філологічних наук, професор

Олександр Скопненко – заступник директора з наукової роботи Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник

Марія Вакулич – учений секретар Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України

Сергій Єрмоленко – доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник, Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України

Тетяна Радзієвська – доктор філологічних наук, провідний науковий співробітник, Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН наук України

Галина Зимовець – кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу загального мовознавства, Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України

Відповідальний секретар організаційного комітету:

Марія Остапенко – молодший науковий співробітник, Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України

Конференція відбудеться в *онлайновому режимі* за допомогою комунікаційних технологій платформи «Zoom».

25 травня 2021 року

Пленарне засідання

25 травня 2021 року (секційні засідання)

Секція I

Секція II

26 травня 2021 року (секційні засідання)

Секція III

Секція IV

Пленарне засідання

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ:

Тривалість доповіді на пленарному засіданні – до 20 хв.

Тривалість доповіді на секції – до 10 хв.

Запитання й дискусія – до 10 хв.

25 ТРАВНЯ 2021 РОКУ
ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ
10.00

Відкриття конференції та вітальне слово: директор Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України ***Богдан Ажнюк***

1. ***Володимир Глущенко*** (Донбаський державний педагогічний університет, м. Слов'янськ) «О. С. Мельничук про принцип загального зв'язку явищ у мовознавстві»

2. ***Богдан Ажнюк*** (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ) «Правописні інновації і українська мовна традиція»

3. ***Олександр Тараненко*** (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ) «Мова як «дзеркало» етнічної свідомості: так і ні»

4. ***Ірина Голубовська*** (Київський національний університет імені Тараса Шевченка) «Концепція лексичного значення акад. О. Мельничука в міжпарадигмальному висвітленні»

5. ***Нина Мечковская***, (Белорусский государственный университет, г. Минск) «О терминологических разногласиях в исследованиях диахронии греко-латинских заимствований»

Перерва на обід (13.00 – 14.00)

<u>СЕКЦІЯ І</u>
ІСТОРІЯ ТА ЕТИМОЛОГІЯ СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ
(25.05.2021 14.00)

Керівники секції: ***Тетяна Черниш, Віктор Шульгач***

1. *Alemko Gluhak* (Zavod za lingvistička istraživanja Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti) «Praslavenska riječ *niva»
2. *Mariola Jakubowicz* (Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk) «O semantyce psł. *kasati* i jego nawiązaniach w ramach języka psł.»
3. *Анатолій Безпаленко* (Київський національний університет імені Тараса Шевченка) «Вокалічні зміни в індоєвропейському корені в дзеркалі теорії ймовірностей»
4. *Олександр Іваненко* (Інститут української мови НАН України, м. Київ) «Слов'янська теонімія. Дажьбог»
5. *Назарій Назаров* (Київський національний університет імені Тараса Шевченка) «О. С. Мельничук і теорія індоєвропейських ларингальних звуків»
6. *Євген Редько* (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна) «Аргологічні коментарі до «Етимологічного словника української мови»
7. *Олена Смаль* (Академія праці, соціальних відносин і туризму, м. Київ) «Мікротопонім Києва Русанівка: історико-лінгвістичний аналіз»
8. *Тетяна Черниш* (Київський національний університет імені Тараса Шевченка) «Академік О. С. Мельничук і теорія гніздового підходу в лінгвокомпаративістиці та етимології»
9. *Віктор Шульгач* (Інститут української мови НАН України, м. Київ) «До етимологічної реінтерпретації деяких діалектних лексем»

<u>СЕКЦІЯ ІІ</u>
ПИТАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ, ГРАМАТИЧНОЇ ТА СЛОВОТВІРНОЇ СЕМАНТИКИ (25.05.2021 14.00)

Керівники секції: ***Марія Брус, Володимир Пономаренко***

1. *Лілія Андрієнко* (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ) «Репрезентація епонімів в «Етимологічному словнику української мови»: лінгвокультурологічний аспект»
2. *Марія Брус* (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ) «Походження фемінітивів (на основі «Етимологічного словника української мови» за ред. О. С. Мельничука)»
3. *Ірина Єфименко* (Інститут української мови НАН України, м. Київ) «Суднобудівельна лексика в «Етимологічному словнику української мови»
4. *Ганна Латушко* (Білоруський державний університет, м. Мінськ) «Синтаксично нечленовані висловлення із семантикою байдужості в слов'янських мовах»
5. *Лариса Ніколаєнко* (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ) «Про основні принципи дослідження вербалізації емоцій»
6. *Марія Остапенко* (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ) «Значення «Словника іншомовних слів» (за редакцією О. С. Мельничука) для вивчення епонімії»
7. *Володимир Пономаренко* (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ) «Семантична еволюція іншомовних запозичень у сучасній українській мові (XXI ст.)»
8. *Тетяна Цимбалюк-Скопненко* (Інститут української мови НАН України, м. Київ), *Олександр Скопненко* (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ) «Актуалізація української лексики як вияв охоронної функції художнього перекладу»

26 ТРАВНЯ 2021 РОКУ
10.00

<u>СЕКЦІЯ ІІІ</u>
МОВА В ЇЇ ЗВ'ЯЗКАХ З МИСЛЕННЯМ І СУСПІЛЬСТВОМ
(26.05.2021 10.00)

Керівники секції: ***Костятин Мізін, Галина Наєнко***

1. *Наталія Ареф'єва* (Одеський національний університет імені І. І. Мечникова) «Пространственный лингвокультурный код в русских говорах Одесчины (на материале фразеологии)»
2. *Тетяна Гуцуляк* (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича) «Дериваційні процеси у взаємозв'язку з образно-метафоричним світосприйняттям носіїв мови»
3. *Наталія Мех* (Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського НАН України, м. Київ) «Трансформації мовно-культурного простору під впливом цифрового світу»
4. *Костянтин Мізін* (Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди) «Лінгвоспецифіка німецьких емоційних понять безпеки, захищеності та затишку крізь призму екзистенційного протиставлення Ordnung 'порядок' – Chaos 'хаос'»
5. *Тетяна Мороз* (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ) «Основні підходи до вивчення паремійних одиниць у слов'янському мовознавстві»

6. *Галина Наєнко* (Київський національний університет імені Тараса Шевченка) «Рецепція перекладів Симона Тодорського в українському культурному дискурсі XVIII ст.»
7. *Ольга Сахарова* (Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, м. Київ) «Вербалізація внутрішнього стану персонажа в драматургійному монолозі (на матеріалі української драматургії XXI ст.)»
8. *Олександр Скопненко* (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ) «Термінологічний потенціал понять «український текст», «київський текст» у парадигмі сучасного мовознавства»
9. *Ірина Філатенко* (Київський медичний університет) «Мовленнєва подія дискурсу мас-медіа України у вимірі когнітивної лінгвістики»

СЕКЦІЯ IV
ПИТАННЯ ТЕОРІЇ МОВИ ТА МЕТОДОЛОГІЇ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
(26.05.2021 10.00)

Керівники секції: ***Сергій Єрмоленко, Тетяна Радзієвська***

1. *Сергій Єрмоленко* (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ) «Епонімія у світлі дискурсивно-функційного підходу»
2. *Галина Зимовець* (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ) «Суспільний вимір мови: система, норма та узус в ономастиці»

3. *Тетяна Линник* (Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН України, м. Київ) «Внесок суміжних мовознавчих дисциплін у вивчення граматики сучасної української мови»
4. *Оксана Ніка* (Київський національний університет імені Тараса Шевченка) «О. С. Мельничук і лінгвокогнітивний підхід до комунікації»
5. *Тетяна Радзієвська* (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН, м. Київ) «Інтерпретація та розуміння в контексті логіко-лінгвістичної проблематики»
6. *Галина Яворська* (Національний інститут стратегічних досліджень, м. Київ) «Критична теорія та сучасна лінгвістика»

Перерва на обід (13.00 – 14.00)

ПІДСУМКОВЕ ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ 14.00

---

1. *Флорій Бацевич* (Львівський національний університет імені Івана Франка) «Специфіка знакової організації художнього наративу (у світлі лінгвосеміотичної концепції О. С. Мельничука)»
2. *Галина Мацюк* (Львівський національний університет імені Івана Франка) «Динаміка в пізнанні суспільних функцій української мови: від ідей академіка Олександра Мельничука до можливостей сучасної соціолінгвістики»

СПИСОК УЧАСНИКІВ
Міжнародної наукової конференції «Академік Олександр Савич Мельничук і сучасне мовознавство (II)»

1. *Ажнюк Богдан Миколайович,* доктор філологічних наук, професор (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ)
2. *Андрієнко Лілія Олегівна,* кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ)
3. *Ареф'єва Наталія Георгіївна,* кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної та загальногуманітарної підготовки іноземців (Одеський національний університет імені І. І. Мечникова)
4. *Бацевич Флорій Сергійович,* доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри загального мовознавства (Львівський національний університет імені Івана Франка)
5. *Безпаленко Анатолій Мілетійович,* доктор філологічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов хіміко-фізичних факультетів (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)
6. *Брус Марія Петрівна,* доктор філологічних наук, доцент кафедри української мови (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ)
7. *Глухак Алемко (Gluhak Alemko),* доктор філософії, провідний науковий співробітник (Інститут мовознавчих досліджень Хорватської академії науки та мистецтва) (doktor filoloških znanosti, viši znanstveni suradnik, Zavod za lingvistička istraživanja Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti)
8. *Глущенко Володимир Андрійович,* доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри германської та слов'янської філології (Донбаський державний педагогічний університету, м. Слов'янськ)
9. *Голубовська Ірина Олександрівна,* доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри загального мовознавства, класичної філології та неоелліністики (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

10. *Гуцуляк Тетяна Євгенівна,* кандидат філологічних наук, доцент кафедри сучасної української мови (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича)
11. *Єрмоленко Сергій Семенович,* доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ)
12. *Єфименко Ірина Вадимівна,* кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник (Інститут української мови НАН України, м. Київ)
13. *Зимовець Галина Вікторівна,* кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ)
14. *Іваненко Олександр Володимирович,* кандидат філологічних наук, науковий співробітник (Інститут української мови НАН України, м. Київ)
15. *Латушко Ганна Петрівна,* кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри теоретичного та слов'янського мовознавства, (Білоруський державний університет, м. Мінськ)
16. *Линник Тетяна Григорівна,* кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник (Центр наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН України, м. Київ)
17. *Мацюк Галина Петрівна,* доктор філологічних наук, професор, професор кафедри загального мовознавства (Львівський національний університет імені Івана Франка)
18. *Мех Наталія Олександрівна,* доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник УЕЦ (Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського НАН України, м. Київ)
19. *Мечковська Ніна Борисівна* (Мечковская Нина Борисовна), доктор філологічних наук, професор, професор кафедри теоретичного і слов'янського мовознавства (Білоруський державний університет (м. Мінськ)) (доктор филологических наук, профессор, профессор кафедры теоретического и славянского языкознания (Белорусский государственный университет, г. Минск))
20. *Мізін Костянтин Іванович,* доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання (ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»)

21. *Мороз Тетяна Олександрівна,* аспірантка ІІІ-го року навчання (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ)
22. *Наєнко Галина Михайлівна,* доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови та прикладної лінгвістики (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)
23. *Назаров Назарій Анатолійович,* кандидат філологічних наук, докторант, старший науковий співробітник (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)
24. *Ніка Оксана Іванівна,* доктор філологічний наук, професор кафедри української мови та прикладної лінгвістики (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)
25. *Ніколаєнко Лариса Іванівна,* кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ)
26. *Остапенко Марія Петрівна* молодший науковий співробітник (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ)
27. *Пономаренко Володимир Панасович,* доктор філологічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу романських, германських і балтійських мов (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ)
28. *Радзієвська Тетяна Вадимівна,* доктор філологічних наук, провідний науковий співробітник (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН наук України, м. Київ)
29. *Редько Євген Олександрович,* кандидат філологічних наук, доцент кафедри українознавства (Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна)
30. *Сахарова Ольга Вікторівна,* доктор філологічних наук, доцент кафедри мов (Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, м. Київ)
31. *Скопненко Олександр Іванович,* кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ)
32. *Смаль Олена Леонідівна,* старший викладач кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій (Академія праці,

соціальних відносин і туризму, м. Київ)

33. *Тараненко Олександр Онисимович,* чл.-кор. НАН України, доктор філологічних наук, професор, завідувач відділу загального мовознавства (Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України, м. Київ)
34. *Філатенко Ірина Олександрівна,* кандидат філологічних наук, доцент (Київський медичний університет)
35. *Цимбалюк-Скопненко Тетяна Василівна,* кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник (Інститут української мови НАН України, м. Київ)
36. *Черниш Тетяна Олександрівна,* доктор філологічних наук, професор, професор кафедри слов'янської філології (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)
37. *Шульгач Віктор Петрович,* доктор філологічних наук, провідний науковий співробітник, завідувач відділу історії української мови та ономастики (Інститут української мови НАН України, м. Київ)
38. *Яворська Галина Михайлівна,* доктор філологічних наук, професор, головний науковий співробітник (Національний інститут стратегічних досліджень, м. Київ)
39. *Якубович Маріоля (Jakubowicz Mariola),* габілітований доктор, професор Інституту славістики ПАН (Інститут славістики Польської академії наук) (Dr hab., Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk, Profesor Instytutu Slawistyki PAN)